

Чотири мільйони. Збірка новел

О. Генрі

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Бондаренко І. М.

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Лінії долі

Тобін і я, — два чоботи — пара, — подалися одного дня з чотирма доларами на Коні 1, позаяк Тобінові конче треба було розважитися. Річ у тім, що Кеті Магорнер, його пасія із графства Слайго 2, мовби у землю запалася відтоді, як три місяці тому майнула в Америку, маючи дві сотні доларів власних заощаджень і ще сотню, отриману від продажу успадкованих Тобіном маєстностей — милої халупки разом із свинею десь у торф'яних болотах Шаннаух. І після тої епістоли, в якій вона благовістила Тобіна, що вже летить до нього, про Кеті Магорнер не було ні слуху ні духу. Тобін навіть оповістки в газети давав, але дівчина як у воду канула.

І ось із такого побиту ми із Тобіном вимикнулися на Коні, сподіваючись, що катання на гірках та запах попкорну трохи звеселять його душу.

Але Тобін був хлопцем собі на умі, і журба добряче в'їлась у його шкіру. Спершу він видав скрегіт зубовний, щойно почув пищання повітряних кульок; потім кляв на чім світ стоїть картину на сеансі ілюзіону, і хоча він жодного разу не проминув нагоди хильнути чарчину, проте на Панча та Джуді 3 навіть не глянув і заледве не накинувся з кулаками на тих типів, котрі так і пильнують, щоби зняти вашу морду на брошку чи медальйон 4. Заледве мені вдалося відтягти його на дощатий тротуар подалі від тих типів — туди, де атракціони не настільки оглушливі. Біля маленького — шість на вісім — намету Тобін робить стійку, і вигляд у нього вже більш-менш людський.

— Ось тутечки, — каже він, — мене й розрадять. Неперевершена ворожка із берегів Нілу вивчить мою долоню і як на сповіді розкаже, що було і що буде.

Тобін свято вірив у всілякі прикмети та неосяжні розумом явища. Він був напхот напханий найрозмаїтішими забобонами —

від чорних котів до щасливих чисел, і беззастережно довіряв газетним прогнозам погоди.

Тож ми й увійшли в той чарівний курник, завішаний червоною шматиною із зображенням долонь, так густо змережаних лініями, як ото вузлова залізнична станція — коліями.

Вивіска над входом стверджувала, що тут владичить «Мадам Зозо — єгипетська хіромантка». В середині сиділа товстуля в червоному джемпері з вишитими на ньому закарлючками та звірятками. Тобін дає їй десять центів і простягає одну зі своїх рук. Ворожка підіймає Тобінову долоню, що мовби доводиться близькою родичкою копита коня-тягловика, і дивиться на неї так пильно, наче мізкує, в чому тут річ: чи то підкова відлетіла, чи то камінчик у стрілку потрапив...

— Чоловіче, — каже ота мадам Зозо, — лінії долі кажуть, що твоя нога...

— Це ніяка не нога, — уриває її Тобін. — Ясна річ, вона не бозна-якої краси, але то моя долоня!

— Тож лінії долі кажуть, — незворушно провадить далі мадам, — що твоя нога не завжди ступала гладенькими життєвими доріжками. І так буде й надалі. Горбок Венери — чи це за давнена мозоля? — вказує на те, що ти був закоханий. І мав клопоти через свою милу.

— Вона говорить про Кеті Магорнер, — голосно шепоче Тобін у мій бік.

— Я бачу, — продовжує хіромантка, — багато горя і скорботи через ту, яку ти не можеш забути. А також бачу в її імені букву «К» і букву «М».

— Отакої! — знову шепоче Тобін. — Ти це чуєш?

— Стережися, — провадить далі мадам, — чорнявого чоловіка і білявки, бо матимеш через них нові клопоти. Невдовзі на тебе чекає подорож водою і фінансові втрати. Іще я бачу лінію удачі. В твоє

життя увійде чоловік, який принесе тобі щастя. Ти впізнаєш цього чоловіка за гачкуватим носом.

— А чи не видно там бува його імені? — перепитує Тобін. — Було би незле гречно його привітати, коли він притарабанить до мене моє щастя.

— Його ім'я, — глибокодумно озивається ворожка, — не накреслене на лініях долі, але тут є натяк, що воно довге і в ньому повинна бути літера «о». Більше нічого не можу тобі сказати. До побачення! Не загороджуйте вхід!

— Це просто диво, звідки вона все це знає, — чудувався Тобін, прямуючи у напрямку пірсу.

Коли ми протискувалися крізь металевий турнікет до виходу, якийсь нігер зачепив запаленою сигарою вухо Тобіна — і ось вам нате неприємність. Тобін дає йому духопелів, а жінки вищать, однак мені вистачає розуму витягти його з цієї катавасії, поки не нагодилася поліція. Коли Тобін розважається, у нього завжди мухи в носі.

Дорогою додому, вже на теплоходу, чути голос буфетника-закликайла: «Кому пива з рук гарненького офіціанта?», і цей голос приводить Тобіна в сум'яття. Над ним водномить запановує пожадання — здмухнути піну з кухля, проте коли він поліз у кишеню, то нараз доглубав, що вдовольнити своє пожадання ніяк не вийде: під час веремії хтось поцупив у нього решту капіталу до останньої копійчини. Тож ми мусіли сидіти сиднем на лавках і дивитися тверезими очима, як на палубі веселяться, тринькаючи грошенята, всілякі даго 5. З такої okazji Тобін нахмарився ще більше, ніж був до прогулянки, а печалі вже так обсіли його, що й словом не скажеш.

На лавці біля поручнів сиділа молода жінка з волоссям кольору щойно придбаної пінкової люльки, а виряджена так, наче на неї вже зачекався червоний автомобіль. Проходячи повз неї, Тобін

ненавмисне зачіпає її ногою, а напідпитку він з дамами завжди ввічливий, тому, вибачаючись, вирішує ще й припідняти свого капелюха. Проте натомість він його збиває з голови, а вітер відносить те добро за борт.

Тобін вертається і сідає поруч, а я став уважніше придивлятися до нього, бо щось надто багато халеп почало звалюватися на його голову. Тепер він уже готовий за найменшої нагоди зчепитися з першим-ліпшим джэнджилом на поромі чи навіть перебрати на себе командування поромом.

Зненацька Тобін хапає мене за рукав і щось плете немов несамовитий.

— Джоне, — каже він, — ти знаєш, що ми оце зараз робимо? Ми подорожуємо водою!

— Ну ж бо! Отямся! — кажу я. — Корито причалує за десять хвилин!

— Поглянь-но, — провадить далі Тобін, — на оту білявка на лавці! А хіба ти забув того нігера, котрий хотів підсмажити мені вухо? А хіба я не зазнав фінансових втрат в один долар та шістдесят п'ять центів?

Я подумав, що все це лише зачіпка, щоби якось пояснити таку кількість халеп, що звалилися на нього, як зазвичай роблять усі чоловіки, відтак натякнув йому, що все це — глупство і маячня.

— Послухай-но, — каже Тобін. — Ти просто не належиш до тих обранців, котрі можуть провидіти чудесні дивовижі і розчуті натхненні пророцтва. Пам'ятаєш, що леді-ворожка прочитала на моїй руці? Усе справджується просто на очах. «Стережися, — казала вона, — чорнявого чоловіка та білявки, бо матимеш через них клопоти. Хіба ти забув нігера, якого я добряче вгостив кулаком? А хіба ти можеш показати мені леді з іще світлішим волоссям, ніж та білявка, через яку я втратив капелюха? А на додачу ще й долар і шістдесят п'ять центів із кишеньки жилета, коли ми виходили з

тиру!

Те, як Тобін це сказав, не залишало жодних сумнівів у дієвості пророцтва, хоча, по правді, мені здавалося, що на Коні такі невдачі можуть трапитися з будь-ким і без залучення ворожок.

Тобін підвівся й обійшов палубу, впиваючись у пасажирів своїми крихітними побураковілими сліпнями. Я поцікавився, що це він чудить, бо ж ніколи не знаєш, що у Тобіновій довбешці і що він утне наступної миті.

— Знай, — промовив він, — що я шукаю спасителя, котрого пообіцяли мені лінії руки. Виглядаю чоловіка з гачкуватим носом, який повинен принести мені щастя. Знайду — і ми врятовані! Джо-о-о-не, чи бачив ти хоч раз у житті таку зграю прямоносих горлопанів?

Наш пором причалив о дев'ятій тридцять, ми зійшли на берег і пішли Двадцять другою вулицею до центру. Тобін був без капелюха.

На розі вулиць, під гасовим ліхтарем, стояв якийсь тип, вдивляючись у місяць поверх надземки. Довгов'язий, одягнений пристойно, в зубах — сигара, аж бачу, що ніс у нього — від перенісся до кінчика — примудряється вигнутись двічі змією. Тобін також це запримітив, позаяк я почув, як він почав дихати, наче кінь, з якого знімають сідло. Він рушив просто до того типа, а я за ним.

— Доброго вечора вам, — каже Тобін чоловікові.

Той витягає з рота сигару і не менш ввічливо відповідає.

— Чи не повідомили б ви нам свого імені, — прохає Тобін, — щоб я міг збагнути його довжину? Можливо, це наша доля — познайомитись із вами.

— Мене звати, — каже чоловік вельми люб'язно, — Фріденгаусман. Максимус Г. Фріденгаусман.

— Довжина годяща, — зауважує Тобін. — А чи була нема у ньому — десь так посередині — літери «о»?

— Нема, — відказує чоловік.

— І що, його ніяк не можна написати через літеру «о»? — вже з тривогою в голосі запитує Тобін.

— Якщо вже вас так верне від чужоземної орфографії, — каже гачконосий, — то можете увіпхати бажану вам літеру у передостанній склад.

— Тоді все гаразд, — озивається Тобін. — Перед вами — Джон Мелоун і Деніел Тобін.

— Дуже приємно, — відповідає чолов'яга, уклонившись. — Але оскільки я не можу второпати, навіщо на розі вулиць вправлятися в орфографії, то чи не будете ви такі ласкаві пояснити мені, чому досі перебуваєте на волі?

— На це є дві причини, — пояснює Тобін. — І обидві пов'язані з вами, принаймні так прочитала ворожка з мосї долоні: ви мусите ошчасливити мене. Зауважу, що лінії мосї руки спершу віщували неприємності через чорнявого чоловіка та жінку-білявку, котра сиділа зі схрещеними ногами на поромі, а потім передрекли фінансові втрати у сумі один долар і шістдесят п'ять центів — і поки що все це справджувалось, як по писаному.

Чоловік перестав курити і глянув на мене.

— Чи є у вас якісь доповнення до цієї заяви? — поцікавився він. — Чи ви з ним нерозлийвода? Слід зауважити, що ви радше схожі на його опікуна.

— Ні, — відповідаю я йому. — Так само, як одна підкова точнісінько така ж, як інша, — так і ви достеменно відповідаєте описові постачальника удачі, котрого моєму другові напропорчила ворожка. Якщо ж це не так, то лінії долі Денні надто вже химерно перекручені... не знаю.

— Тобто, ви з ним заодно, — каже чоловік із гачкуватим носом, озираючи вулицю в пошуках полісмена. — Що ж — дуже приємно було з вами познайомитися. Доброго вечора!

І він запихає сигару глибше в рот та швидко переходить вулицю. Але ми з Тобіном не відстаємо: Тобін тулиться до нього з одного боку, а я — з іншого.

— Як це розуміти? — каже він, зупиняючись на тротуарі та зсуваючи капелюха на потилицю. — То ви мене переслідуйте? Кажу ж вам, — говорить він дуже голосно, — я вкрай пишаюся знайомством із вами, але наразі хотів би якось вас позбутися. Я поспішаю додому.

— Прошу дуже, — мовить Тобін, торкаючись його плеча, — йдіть собі додому. А я сяду під вашими дверима і просиджу там до ранку, поки ви не вийдете знову. Бо лише ви в змозі зняти прокляття і нігера, і блондинки та покрити фінансові збитки на суму один долар і шістьдесят п'ять центів.

— Яка дивоглядна маячня! — відповідає чоловік, повертаючись до мене, вочевидь вбачаючи в мені розсудливішу особу. — Чи не відвели б ви його краще додому?

— Послухай-но, чоловіче, — кажу я йому. — Деніел Тобін цілком при здоровому розумі. Можливо, він трохи і не в собі через випите, але не настільки, щоби глузд за розум завернув, і він усього лише слідує законною стежиною своїх забобонів та передбачень, про що я вам зараз оповім.

І тоді я розповідаю йому про леді-ворожку і про те, що перст провидіння вказує на нього як на посланця удачі.

— Тепер ви розумієте, — завершую я свою розповідь, — мою роль у такому порушенні громадського порядку. Якщо ви правильно виснували з того, що я оповів, то зрозуміли, що я — друг мого друга Тобіна. Приємно бути другом мазунчика долі — це виплачується; хоча не важко приятелювати і з бідним, бо тоді із вдячності вас постійно возноситимуть на хмари, а ваша фотографія гордо пишатиметься на столі орендованої квартири того бідняка: ви стоїте перед відерком з вугіллям, і в кожній вашій руці — по

сирітці. Але канва дружби зношується, якщо вам доводиться товаришувати із заплішеним дурнем. А саме з таким я й товаришую, — підсумовую, — бо, як на мене, на моїй долоні можна прочитати лиш те, що відпечатала на ній важка кирка. І хоча, можливо, у вас і найгачкуватіший ніс у всьому Нью-Йорку, я маю величезні сумніви, що всі ворожки та провидці разом узяті змогли би видоїти з вас хоч краплю удачі. Але лінії долі Денні чітко вказують на вас, і я допомагатиму йому виманювати з вас удачу, допоки він сам не переконається, що з вас нічого не вичаविш.

І тоді несподівано чоловік починає сміятися. Притулившись до рогу будинку, знай собі голосно регоче. Тоді лясає мене з Тобіном по спинах і бере нас під руки.

— Як же я помилявся! — вигукує він. — Але ж хіба я міг подумати, що просто на розі вулиць зі мною трапляється щось неймовірно прекрасне та дивоглядне? Як я цього не розпізнав? Тут зовсім поруч є забігайлівка — затишна місцина, де можна розважитися дивацтвами. Ходімо туди, хильнемо по чарці і побалакаємо про безперспективність безумовного.

Отак говорячи, він підштовхує нас у задню кімнату салуну 6, замовляє випивку і кладе гроші на стіл. При цьому дивиться на нас так, наче ми — його рідні брати, і пригощає нас сигарами.

— Слід вам сказати, — каже цей посланець долі, — що я — той, кого зазвичай іменують літератором. Я блукаю ночами у пошуках незвичного в людях та істини в небесах. Коли ви підійшли до мене, я саме розмірковував про зв'язок цієї надземки з головним нічним світилом. Стрімкий рух потяга — ось справжня поезія і мистецтво, натомість місяць — лише нудне безживне тіло, яке безглуздо обертається. Але це моя особиста думка, бо в літературі все якраз навпаки. І я щиро сподіваюся колись написати книгу, в якій розкрию всі дивовижі, котрі підмітив у житті.

— То ви вставите мене в книгу, — з відразою зронив Тобін. — Ви вставите мене в книгу?

— Ні, — відповідає чоловік. — Обкладинка не витримає вас, поки що. Найкраще, що я можу зробити — це насолодитись вами сам, бо ще не час для ламання книжкових стереотипів. Ваш типаж геть неймовірний. Я хочу наодинці з самим собою осушити цю чашу насолоди. Отож, дякую вам, хлопці, бо я справді дуже вам вдячний!

— Від ваших теревенів, — каже Тобін, голосно сопучи крізь вуса та хрюскаючи кулаком по столу, — моє терпіння ось-ось лусне. Мені обіцяно удачу з самісінького гачка вашого носа, натомість я отримую пшик. Ви зі своїм літературним носом нагадуєте мені вітер, що дує у шпарину. Якби не той нігер і леді-білявка, то я би вже подумав, що моя долоня бреше...

— Ну-ну! — заспокоює його довгов'язий. — Невже вас настільки ввела в оману моя фізіономія? Мій ніс здатний зробити лише те, що в його силах. Давайте наповнимо знову наші келихи, бо всі дивацтва краще тримати підмоченими — в сухій моральній атмосфері вони схильні псуватися.

Нарешті той літературник робить щось справді тямковите, подумав я, бо весело платить за всіх — і особливо за мене й Тобіна, у кишенях яких висвистує вітер, як і було напроороковано. Але Тобін лихий: він п'є мовчки, і в його очах уже палахкотить багрове полум'я.

Мало-помалу ми випхалися із салуну, позаяк уже стукнула одинадцята, відтак якийсь час постояли на тротуарі. Потім наш новий знайомець каже, що йому пора додому, та запрошує нас у гості. Через два квартали ми звертаємо в бічну вуличку — туди, де стоять цегляні будинки з високими ґанками та залізними огорожами. Чоловік зупиняється перед одним із них і дивиться на темні вікна угорі.

— Це моє скромне помешкання, — каже він, — і за деякими ознаками я бачу, що дружина втомила мене чекати і пішла спати. Тому я порушу правила гостинності й запрошу вас у кімнату, що на першому поверсі — туди, де ми зазвичай обідаємо, і ви трохи підкріпитесь. Там знайдете холодну курятину, сир та кілька пляшок пива. Прошу — заходьте і пригощайтесь, бо я ваш боржник — ви мене добряче розважили.

Апетит і сумління — як мої, так і Тобіна — не вступили в протиріччя, хоча це був удар для Тобіна: важко було повірити, що кілька кухлів пива та холодна закуска — це і є щастя й удача, що їх наобіцяли йому лінії руки.

— Спускайтеся до чорного входу, — каже гачконосий, — а я увійду через оці двері та впусщу вас. І попрошу нашу нову кухарку, — додає він, — приготувати вам каву. Для дівчини, яка в Америці всього лиш три місяці, Кеті Магорнер чудово готує каву. Заходьте ж, — припрошує чоловік, — я зараз пришлю її до вас.

1 Мається на увазі Коні-Айленд — півострів у Нью-Йорку, розташований у районі Бруклін. Омивається водами Атлантичного океану.

2 Слайго — графство на північному заході Ірландії.

3 Панч і Джуд і — традиційний вуличний ляльковий театр, що виник в Італії у XVII столітті, а згодом з'явився і у Ве ликій Британії. Центральні персонажі — Панч і його дружина Джуді.

4 Мова іде про тінтайп, або ферротипію (англ. tin — олово, лат. ferrum — залізо) — ранній фотографічний процес, який як фотоматеріал використовує металеві пластинки, покриті темним лаком і світлочутливим колодієм. Металева основа була досить еластичною і не вимагала сушіння і обробки, тому готовий ферротип після нескладної лабораторної обробки майже відразу вручався замовнику, що зумовило комерційний успіх технології.

5 Даго (а нгл. dago) — зазвичай образлива назва особи іспанського чи італійського походження.

6 Салун — пивний бар в Америці.

• • •

Далі — у повній книжці «Чотири мільйони. Збірка новел».

nashaknyga.com.ua